

Observatoriul este de două ori în săptămână, Mercurul și Sămbăta.

Pretului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a în lătrulu monarhiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Anulu V.

Ori-ce inserate,

se plătescu pe serie s'eu liniă, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a două și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ în Sibiu.

Nr. 15.

Sibiu, Sămbăta 20/4 Martiu.

1882.

Insurectiunea în Hertegovin'a.

Cetimu în „Le Français“ dela 16 Februaru:

Monarhia austro-ungara e din nou amenințată cu o insurecție, care tinde să se lătească preste întreaga Hertegovin'a. Generalele Jovanovici este însărcinat să dirige operațiunile militare; talentul despre care a dat dovede în campania Hertegovinei, în Augustu 1878, îl însemnă din nou pentru această misiune. Cătră mare insurgentii sunt blocați de escadră austriacă ce staționată în gurile dela Cattaro. Delegațiunile austro-ungare au votat dilele acestea, în unanimitate, unu credit de optu milioane florini pentru cele de întâiu cheltueli ale expedițiunei și ele sunt otarite a nu crutiă nici unu sacrificiu, căci este vorba de a împedea că cestiunea Orientului se să ivăscă din nou în peninsul'a Balcanilor, ceea ce ar compromite oper'a pacificării, care pare asigurată prin tratatul dela Berlin. Pentru Austro-Ungari'a, această insurecție are o gravitate excepțională. Monarhia numera 17 milioane de Slavi și la cea de întâiu lovitura de focu trasa pentru cauz'a neatarării, totii slavii dela Nordu și dela Sudu sunt îngrijati și incurgădăia din toate puterile încordărilor a acelora din frații lor, care se luptă pentru marea idee. În discușiunea care a avut loc în sinulu delegațiunei austriace, unu oratoru a declarat „că nu se va ști nici odată cauzele adevărate ale insurecțiunei, fiindcă impiegiții bosniaci nu voru avea nici odată curăgiulu se spuna adevărule și se să invinovátescă pe ei însăși.“ Această insinuațiune nu pare a fi întemeiată.

Gasimu espunerea completă a originei răscolului, într'o scrisóre, pe care ne-o comunica d. Eduard Marbeau, autorulu unui studiu asupra Bosniei și Hertegovinei, și pe care a primit'o de pe teatrulu chiaru alu insurecțiunei:

Insurgentii ocupa acum districtele Nevesinje, Gacko, Bilek și Foca, adică, totă regiunea Hertegovinei care se marginesc cu Muntenegrulu, și care se întinde dela gurile dela Cattaro, până la muntii ce se marginesc cu Serajevo. Poporațiunea acestor regiuni aparține în mare majoritate religiunei grecesci. Acești locuitori de munte au

lătu o parte activă la insurecția din 1860 în contra Turcilor; învinsi în 1862, ei s'au rescălat din nou în 1875. Pentru unu momentu ei au crediută că visurile lor se voru îndeplini; tractatulu de San Stefano declarăse anească lor la Muntenegu. Ei scăpau astfel de dominațiunea turcăscă, pentru a fi reuniti cu marea familia slava, și erau se face parte dintr'unu poporu independent de aceeași răsă, de aceeași religiune că și densii și cu care avusesă în totdeauna o comunitate de morăvuri, de obiceiuri, de datine, de interese economice și de aspirațiuni nationale.

Tratatulu de Berlin schimbă toate acestea. Hertegovinienii fura nevoiți să vedă țiera lor ocupată militaric de către Austriaci și să primăscă o administrațiune cu totul modernă, a careia scopu vedut era o anească curenda. Îngrijiti mai cu s'ema cu alungarea Turcilor, dusimanulu ereditaru, ei crediuse că resistenti'ă cu armele opusa de musulmani luare de posesiune a Hertegovinei de către armata austro-ungară, eră să îndeplinescă ruin'a vechilor lor stapani, care trebuiau să fie alungati pentru totdeauna. Ei erau deci să remana singuri în țiera, din coloni erau să devina proprietari și erau să astepte o ocașiune pentru a-să redobândi întreaga lor neatarare. Lucrul se petrecu altfelu. Administrațiunea austro-ungară avea dreptu misiune se pacifice aceste regiuni; ea înscrie amnestia și toleranți'ă în capulu programulu său și vedind că va gasi printre musulmani unu punctu de sprijinu mai sicuru de câtu în elementulu slavu, a caruia scopu eră anească la Muntenegu, ea să aretă crutiătoaria față cu densii și caută chiaru a-i menține în țiera. Drepturile proprietărilor musulmani, care erau contestate de unu mare numeru de ani, fura recunoscute, titlurile fura regularisate și coloni creștini fura siliți se le plătescă regulat datoriile lor.

Aceste mesuri radica ce mai vii protestari din partea Grecilor ortodoksi, care vedeau risipirea tuturor visurilor lor, și în aceste spirite, în care ur'a prinde rădăcini puternice, încep se incolțesca ideea răsbunării în contra noilor stapani ai țierii. Acei cari cunosc antipati adenca a tuturor slavilor ortodoksi în contra svabilor (Austriacii ca-

tholici), voru întielege că rescol'ă ce se produce astădi, nu era dejă de câtu o cestiune de timpu. Hertegovinienii au temperamentulu meridionalu, ei sunt infocați, esaltați și alcațuescu în pripa bandă de luptă. Le place mai bine să alerge prin munti și să trăiescă din hotii, de câtu se lucrăde pământurile sterpe și stăncose pe care locuiescu. Nu trebuie să te astepti că asemenea omni se să inviăscă a da boieriulu turcu a treia parte din recolta, nici a plăti dijma și darea personală pe venitu.

Potă că cu timpulu s'ar fi îmbunătățit s'orta lor, dară guvernulu austriacu pusese că principiulu că provinciile ocupate trebuiau să se sustina ele singure, și pentru a face față cheltuielilor, trebuitoric din cauz'a reorganizării complete a unei țieri fără drumuri și fără școle, trebuia neapărată că agentii fisculi să pună o mare severitate în perceperea impositelor. Numeroșele executiuni la cari au fost nevoiți să procăda în 1880 asupra contribuabilor înderetni, a maritu numerulu nemulțamitoru. Ce castigăse deci creștini prin plecarea guvernatorilor turcesci? Lipsea numai unu agitatoru pentru a rescăla pe țierani. Covăcevic apară.

Prin nenumărate crime și hotii, Stoianu Covăcevic isbuti se-să face o legendă. La poporele asuprite de multu timpu, este destulu că nise omni de felulu său să atace pe stapanii țierii, pentru a fi priviți îndat că eroi. Trebuia să se cumpere serviciile sale pentru a asigura pacea; a fost lasat înse se cutreiere muntii. În lun'a lui Iuliu trecut, elu intră în câteva haiduci și surprinse unu postu austriacu. Îndat ce această veste fu cunoscută, totii nemulțamitii alergă. Guvernulu nu să îngrijă de loc de acestu incidente și, urmărind lucrarea să de asimilare a provinciilor ocupate, elu credi momentulu propice pentru a aplică legea recrutării.

Sub dominațiunea turcăscă, creștini erau esclusi dela serviciulu militariu; curtea din Vien'a credi că apelulu va fi pentru densii prob'a emancipării lor; câtu despre musulmani, care în toate timpurile fusese soldati, ei nu puteau să se împotrivescă din momentulu candu Sultanulu să opunea

Foișior'a „Observatoriului“.

Intimitatea.

Vrei să cunosci unu sufletu omenescu precum cunosce cineva colțurile unei gradini ocolite de mii de ori, să scii f'a-care gându, f'a-care emotiune a lui; să petrunda în f'a-care momentu în intimitatea lui, să radici toate velurile sale, să culegi o floare strălucitoare, să gusti dintr'unu fructu coptu, să vedi germinându și dezvoltându se simțimintele cele mai ascunse, acolo unde cei nepasatori n'aru vedea de câtu liniscea adenca a suprafetiei și natur'a stérpa?

Asculta, observa, pandesce: fă-te umbr'a discretă a unei femei: desnoda singuru masc'a zămbitoria pe care ori-ce fiintă o pune pe fati'a sa că să o ascunda.

Te vei gândi mai întâiu că în ori-care femeia sunt două fiintie, aceea ce o vede totă lumea, cealaltă care nu să arate de câtu acelaia pe care ilu crede demnu de acest'a. Caută fiintia aceea și sălesce-o se se tradie.

Fără îndoiela sunt femeii naive și blande pe care să scii pe din afara la primulu cuventu și care să arate așa cum sunt, pentru-că în ele totulu este sinceru, că fiindu nevinovate au remas umile, și ne fiindu nici inselate nici amăgite au remas fără neîncredere; înse sunt altele pe care lumea le crede mandre și desierse, pentru-că sciu viefi'a, că să compara cu altele și că să despretiescu.

Acestea traescu cu inim'a pe buze în fati'a crudimelor, nedreptăților, erorilor de bună credință, judecătorilor false și a calumniilor naive. — Baga de s'ema, aceste femei mandre pastrădia adesea în inim'a lor comor'a tainică a cugetării lor intime și potu da fericirea aceleia, care va ști se o merite.

O vorba, unu gestu, o alusiune, o imperceptibilă emotiune iti voru destăina sufletulu întregu; unu fulgeru neașteptat va aruncă repede sa lumina asupra acestui întunecatu spre a te lasă se vedi până în fundulu lui. Te vei dá înapoi că isbitu de o săgăta vedind pentru întâi'ă ora femeia adevărată, miscată, sinceră; ea se ascundea sub statu'a cea rece carea prefăcea obrazulu, gestulu și cuventulu ei. Închipuesce-ti într'o mină necunoscută, pescărea întunecoasă și mută, o lumina neașteptată, care face să scânteie aurulu, că nise stele ce împodobescă bolt'a.

De adă înainte, caută încetu, cu siguranța, calea sufletulu, începe lupt'a fără mare strategie; nu-ti trebuie altu ajutoriu de câtu sinceritatea inimii spre a chiemă la tine acest'a inimă; fii adevăratu și tu dacă vrei să afli adevărule, gonesce ori-ce viclenia și fii simplu că unu copulu.

Ai apucat momentulu candu acestu nooru a trecut pe această frunte, ai vedut trecendă săgăta, care l'a lovit, scii ce vorba, ce amintire, ce alusiune sau ce gândire a isbitu pudorca intimă a acestui sufletu, pot se face se apara la suprafati'a acestui peptu albu care își pastrădia tainele, picatur'a de sange ce-lu va coloră.

Sub această recela savanta și sub această tăcere elocinte, caută pasiunea domnită, provăcă confidenti'a, insufă dulcea simpatie și încrederea; o se vedi dorerea, regretele, indiosierea, melancoliile și dorințele ascunse, curgându că dintr'unu isvoru nesecat. — Reanimă, împuternicescu, sfătuescu.

Di femeii perdute în această multime ce se misca cu șgomotu, carea nu este adese ori de câtu unu desierțu de omni unde sufletele surori își facu unulu la altulu, fără a se întâlni, semne de ajutoriu; di aceste femei că sunt aici pe pământu în catastrofele inimii și în naufragiele viefii, unu adăpostu minunatu, unu portu sicuru în contra stăncelor și furtunelor. Este conștiința omenesca, judecatoriu supremu alu tuturor

simțimintelor precum alu tuturor acțiunilor, sanctuaru inviolabilu unde aflăm pacea, chiaru atunci candu totulu s'a prefăcutu în ruine în noi însăși.

Într'o fată, potă câte odată să credi la ce vedi; dară într'o femeie caută ceea ce este. Aibi totdeună presintă în minte că cutare a carei viefii este unu lungu supliciu și care ascunde doreri nefersite, apare zămbitoria sub diamante și sub flori; în șgomotulu orchestrei, în valurile multimei, urmădi-o dară prin gându până la pragulu odăi sale de culcare, atunci candu trage zăvorulu. Vedi, ea arunca o privire trista oglindă sale, și scote brățiile și zimbetulu său, strălucirea ochilor și florile din peru; femeia intimă desbraca costumul sau și uita rolulu ei, pies'a s'a sfersitu, dram'a începe.

Astfelu judecă lumea. Toate aici pe pământu n'au fericire nespusa de a dá mână lor fiintiei ce au ales'o, și socie fericite și mame fericite, d'a petrece viefi'a lor lângă lăganulu unei fiintii iubite.

Decă vrei să scii ceva despre femeie, fiintia multiplă, usioră, sinceră și inselată, iubitoric și perfidă, blanda și crudă, frivolă și adancă: gandesce că în acestu greu studiu trebuie refăcută priceperea omenesca. — Îndoiela aici este începutulu întiepeiunei; asculta mai întâiu judecat'a lumii, înse pentru a o judecă la rendulu teu și să să casedi sentința ei.

Este fericitul privilegiu alu acelu care observa și care compară, d'a îndreptă erorea și de a pune mână pe adevăru; aceste călătorii de descoperire pe oceanulu lumii, ștrebatute de atâtea curenți contrarie, au surprinderile și amăgiriile lor, au și bucuriile lor.

La femeie sufletulu are pudora lui și nu se predă nici odată fără luptă.

(Romanulu).

C. I.

unu veto alu seu. Acésta mesura fu otarita in Novembre; in acela-si timpu guberulu incercà aplicarea ei in sudulu Dalmatiei la Crivosciani, care de doispredece ani nu manifestau nici o dispozițiune dusmana administratiunei austriace. Gubernulu incercà mari deceptiuni. Aceste poporatiuni rebele ori-carei organizari militare moderne, fura miscate; Crivosciani refusara de a se supune. Curtea din Vien'a nu vediu într'acésta de câtu o împotriviare trecetóre si crediu cá indata ce topirea zapedii va face drumurile practicabile, va fi de ajunsu a indepliní unu actu de energia pentru a împiedicá urburarile, care avura locu pentru acelea-si motive in 1869; dara se gasi fatia cu acelea-si greutati si in Hertiegovin'a. Musulmanii care n'au pierdutu nimicu din fanatismulu loru selbaticu, protestédia si crestini ortodoxi nu lipsescu de a-i incuragia; din partea loru, Slavii ortodoxi din Mostaru, se opunu într'unu modu formalu recrutarei. Covacevici, care stá la panda, reapare, cutreera muntii, organizédia bandile sale, intrerupe comunicarile, surprinde posturile de geandarmi, ataca patrulele. Nemuliamitii se aduna, insurgentii formédia dejá o mica armata si curtea din Vien'a nu a revenitu inca din prim'a ei surprindere candu a vediatu cá tóte districtele din Hertiegovin'a orientala si meridionala sunt sub arme.

Din tóte aceste reiese cá nu trebuie cercetatu in câteva detalii de administratiune locala, causele insurectiunei. Singur'a imputare ce se póte face administratiunei civile si militare este, cá a contrariatu adese ori obiceiurile locale si cá nu a stabilitu unu sistemu in destulu de simplu si de economicu. Gresial'a principala a fostu cá s'a favorisatu prea pe față partit'a musulmana, ceea ce trebuia neaperatu se escite dusmani'a Slaviloru ortodoxi, si mai cu séma cá s'a incercatu de a aplicá legea recrutarei la unu poporu care supórta dejá cu greutate sarcinele financiare. Nu s'a luatú séma cá aceste provincii tinu mai multu de câtu la orice la vechile loru obiceiuri si cá erá periculosu de a voi se le civilisédie cu de-asila. La contactulu Europei occidentale, aceste poporatiuni au vediatu tóte interesele loru amenintiate, comericiulu localu a fostu ruinatu într'o clipa prin concurentia straina, miclele industrii indigene au cadiutu si dreptu culme a nenorocirii, Evreii din Ungari'a au navalitu la ei, au acaparatu cele mai mici resurse ale tieraniloru si au coruptu moravurile publice si private.

Se intréba prin Europ'a care e partea de răspundere ce se cuvine Russei in acésta crisa. Pana acum nimicu nu ne face se presupunemu cá diplomati'a rusésca ar fi contribuita a i da nascere, dara daca 'ti amintesci rolulu comitetelor slave ale Russei in insurectiunile precedente, totulu te face se credi cá ele au lucratu si acum cá si in trecutu. Cátu despre atitudinea Muntenegrului, principele mantíne cu o loialitate, perfecta cea mai stricta neutralitate cá-ci nu mai e in față gubernului turcescu, in contra caruia trebui mai inainte se se apere singuru; dara ori si ce ar face, elu nu va potea împiedicá pe poporul seu se faca pe suu ascunsu cauza comuna cu insurgentii din Hertiegovin'a.

In resumatu, insurectiunea este mai grava de câtu se crede prin Europ'a, si daca monarchia austro-ungara nu isbutesce se o inabusiesca printr'unu actu de energia, ea póte se se intínda in intrég'a provincia. (Romanulu.)

Revista politica.

Sibiu, 3 Martiu st. n. 1882.

In cele din urma patru zile firulu telegraficu nu ne au adusu nici o scire mai remarcabila de pe campulu de bataia din provinciele rescutate. De ambele parti, se pare, a se fi facutu o asia numita pauza artistica, cu scopu de a isi concentrá puterile si a si le organizá. Ori câtu de discrete ar fi inse organele oficióse ale gubernului austro-ungaru, fatia cu cele ce se petrecu in Dalmati'a si Hertiegovin'a, totusi nu se póte negá, cá insurectiunea in locu de a se potolí si intimidá, ea din contra se consolidédia, se intinde si devine din ce in ce mai cutediatóre.

Gratia noiei teorie diplomatice, aplicata cu multu succesu din partea celor interesati, cá adeca in fiacare statu politic'a oficiósa a gubernului nu este aceeași cu politic'a natiunei, insurectiunea primescce nutrimentulu moralu si materialu celu mai eficace, pe fatia si in ascunsu, dela marele imperiu alu Russei, si prin acesta dela intrég'a lume slavica. Acésta inse pe comitele Kálnoky, actualulu ministru de esterne alu imperiulu dualistu, nu ilu împiedeca a ne asigurá, cá ne aflamu in cele mai amicabile

relatiuni cu bun'a si multu iubít'a nóstra vecina dela nordu, acarei aliantia ni s'a garantatu de nou la intrevedere din Danzig, la care noi amu fostu representati prin veselulu si binevoitoriulu nostru aliatu din Berlin.

Siguri fiindu deci, cá din afara nu ne amenintia si nu ne póte surprinde nici o complicatiune neasteptata si neprevédiuta, parlamentele din Vien'a si Budapest'a isi continua activitatea loru cu o liniste cá si candu ne amu aflá, nu in ajunulu marelui si decietoriului resbelu orientalu, ci in ajunulu pazei eterne. Asia vedemu, cá in parlamentulu din Vien'a grij'a cea mai mare si mai intetória a opozitiunei nemtiesci este, de a resturná cu orice pretiu cabinetulu comitelui Taaffe acaru chierie este se impace elementulu slavu alu monarchiei, chiaru cu pretiulu de a revení la sistemulu unui absolutismu luminatu, precum a fostu pe timpulul lui Bach si precum domnesce astadi in Germani'a principelui de Bismark.

Lectiunea ce o primescu nemtii austriaci dela cabinetulu comitelui Taaffe este amara, dara bine meritata si pe departe nu asia de usturatória si revoltátóre cum a fostu purtarea loru fatia cu slavii, pe câtu timpu fusesera acestia trantiti si calcati in picióre in virtutea dualismulu bilateralu.

Dincóce de Lait'a in regatulu St. Stefanu, puterniculu „sfarmatoriu alu nationalitatiloru“ dlu C. Tisza, impinsu si atitiatu prin siovinismulu multicolorei opozitiuni a kosiuthianiloru, nu numai cá nu voesce a se oprí in fatal'a cale a destructiunei politice si economice, dara este neobositu in a cautá cu unu zelu si o tenacitate admirabila, tóte mijlócele prin care se instrainedie, se deposededie si se ruinedie elementele nemagiare, fara a caroru contributiune de sange si bani domni'a unгурésca ar fi unu visu frumosu, dara fórte scurtu.

Urmandu unei politice egoistice si false, gubernale austro-ungare au redus monarchi'a la o stare de impotentia in afara si de paralisia inlantru si nu trebuie se fia cineva unu pressimistu incarnatu, pentru cá se privésca cu ingrijire la multele puncte negre ce se ivescu pe orisonulu politicei europene.

In Germani'a abia se potolise góna in contra jidaniloru si éta cá faimosulu Stöcker într'un'a din siedintiele din urma ale Reichstagului se arunca din nou asupra loru, cu intrég'a violentia a fanatismulu seu passionatu, daclarandu cá jidani sunt ruinatorii poporului germanu si cá ei trebuie goniti si despoiatu de tóte drepturile civile si politice. Ce ironie pe bietii jidani! In Romani'a li se dau drepturi aprópe egale cu ale poporului autohtonu si sunt naturalisati cu sutele, in timpu ce din imperiulu „moralei adeverate si a cugetarei pióse“ sunt goniti si persecutati intocmai cá si in Rusi'a. Unde este óre aliantia israelita si pentru-ce nu i se aude vocea ei, care strigá cu milioane de limbi in contra Romaniiei, daca isi scrántea din intemplanre vre unu clientu de alu ei piciorulu?

Hei mocane, acést'a este alta caciula! De câtu se ne punemu cu Bismark si cu Ignatief, mai bine ne intórcemu la Palestin'a. Cale buna!

Romani'a.

Adunarea deputatiloru.

Siedinti'a dela 11 Februaru 1882.

Presiedinti'a dlui presiedinte D. Brateanu.

Siedinti'a se deschide la órele 1 si $\frac{1}{2}$.

Presinti 123 dni deputati.

D. M. Cogalniceanu. Mai inainte de a intrá in ordinea dílei, se imi permiteti, dloru, se facu o propunere, care se va tramite la sectiuni. „Considerandu cá Statulu este celu mai mare proprietariu teritorialu in Romani'a, si cá, prin urmare, elu trebuie se ia iniciativ'a si se dea esemplulu tuturoru reformelor, si in deosebi ale acelor menite de a imbunatati starea poporatiuniloru rurale;

„Considerandu cá in anulu acesta sunt a se arendá pe unu nou periodu unu fórte insemnatu numeru de mosii ale Statului;

Subscrisii proponemu se se numésca de cátra Camera o comisiune spre a studiá conditionile de arendare, si a stabili marginele in care nouii arendasi voru potea incheia transactiuni agricole cu cultivatorii de pe aceste mosii; acésta nu numai in vedere de a nu fi disele invoieii asupritórie poporatiuniloru rurale, dara inca de a servi si de modelu proprietariloru particulari.

M. Cogalniceanu, J. Agarici, G. Fulgeru, N.

Constantinescu, V. J. Calcantrauru, G. Livezeanu, E. Mortiunu.

D. M. Cogalniceanu. Dloru deputati, astadi avemu díu'a de 11 Februaru, avemu a 16-a aniversaria a resturnarei Domnitoriului aceluia care a desrobitu proprietatea, care a desrobitu bratiile tieraniloru... (Aplause).

D. J. Jonescu (dela Bradu). Eterna se-i fia memoria!

D. M. Cogalniceanu. Aceluia care a datu poporului romanu pamentu, votu, scóla si pusca (aplausa). Nu voiescu a desteptá passiunile. Unu lucru inse nu veti tagadui, dloru deputati, cá prin legea din 15 Augustu 1864, cestiunea sociala, revolutiunea dintre proprietari si dintre muncitori si-a luatú sirsitu. Acea lege s'a garantatu prin Constitutiunea din 1866 si nimeniu nu-i este permisu astadi de a mai dice cum cá se mai póte dá tieraniloru, sau se mai póte luá proprietariloru (aplausa). Prin urmare, antagonismulu dintre tierani si proprietari nu mai esista, fiindu-cá si unii si altii sunt proprietari.

Ce esista astadi, dloru? Ceea ce esista in tóte societatile, in tóte tierile acelea cari au multu pamentu si cauta muncitori; acei cari au pučinu pamentu, ori mergu de lucrédia pentru bani, luandu pamentu dela marii proprietari, ori acei cari n'au bani dau bratiile loru libere.

In cestiunea de fatia, care nu este alta de câtu a vedea relatiunile libere dintre marele proprietari si miculu proprietariu muncitoriu, cum acele relatiuni s'au statornicitu si ce rezultate au produsu; ce trebuie legislatorulu se faca pentru cá, pe câtu este cu potintia in societatea umana, celu mare se nu espoatedie pe celu micu; in acésta cestiune nu ve poteti asteptá, dloru, se vorbescu altmintrelea de câtu cá ministru alu aceluia care a facutu legea dela 15 Augustu 1864. Mi-a fostu dragu tieranulu; viéti'a mea a fostu in aperearea lui, si in divanulu ad hoc, si la comisiunea centrala in timpulu ministeriului Barbu Catargiu, si cá scriitoriu alu proiectulu de lege dela 1864, prezentatu de mine si elaboratu de consiliulu de Statu, si sunt fericitu de a mai gasi intre dv. unulu din acei sdraveni membrii ai acelu consiliu, care a datu tierii acea lege nemurítória, pe care nici o furtuna politica n'a potutu si nu va potea s'o sdruncine; ajutoriulu ei a cadiutu, éra legea a remasu; si acelu membru alu consiliului de Statu este onor. d. Vernescu.

Voiu vorbi asemenea si cá reprezentante alu opincei, cá reprezentante alu colegiului alu IV-lea de Mehedinti, colegiulu celu mai democraticu, celu mai independente, celu mai recunoscétoru pentru bine-facétorii sei, cá-ci in timpii aceia candu tóta lumea aruncá lui Cuza-Voda pétra, colegiulu acela l'a alesu deputatu (aplausa prelungite).

Onor. d. fostu ministru de interne a voitu si dsa se pue o pétra la acele reforme care singure potu se intemeiedie Regalitatea, pacea, si a infatisatu parlamentulu o serie de proiecte de legi.

Daca s'ar fi infatisiatu numai legea tocmeleloru agricole, eu credu cum cá cestiunea acésta s'ar fi tractatu, — si din partea mea me voiu silí cá s'o tractezu, — in de afara de ori-ce agitatiune politica. Dara au mai venitú si alte impregiurari, au venitú si circularile pe care nu le-am cititu si nu me potú rostí asupra loru; a venitú legea cárciumiloru; a venitú pe urma reform'a legez electorale a consiliiloru judetiene si comunale. Negresitu cá aceste legi, prin complesulu loru, trebuie se aiba si amici si inamici, si sunt datoriu se declaru cum cá lumea avea dreptate, si mai alesu proprietarii, se se ingrijésca nu numai pentru densii, dara chiaru pentru bogati'a nóstra cea mare, pentru agricultura.

S'a facutu o mare adunare la Jasi, la care au venitú reprezentanti din tóte partile; am fostu si eu chiamatu cá se iau parte la acea adunare, m'am dusu, inse cu reserva, dicéndu cá eu imi pastrediu dreptulu de a vorbi in sinulu parlamentulu, cá deputatu, cá reprezentantu alu tierii fara se-mi angagiediu libertatea opiniunei si a votulu meu mai dinainte.

Éca, dloru, ce am disu:

„Eu dorescu cá cestiunea se se desbata fara dusmanie, in afara de ori-ce polemica, inchi-piundu-ne cu totii cá la gubernu avemu cei mai bunu amici.“

Si am mai disu cá la ántaia infatisiare a acestui proiectu de lege, facutu de onor. d. Rosetti, am gasitu, si recunoscú acésta si astadi, o idee mama buna, unu interesu viu pentru tieranu, cá-ci nimeni nu póte contestá starea tieranulu de astadi, dara dsa s'a insielatu in privinti'a mijloculu ce a intrebuintiatu; condamnu deci pén'a care a scrisu

proiectulu de lege, nu condamnă înse ănim'a care le a inspiratu (aplaude).

Éca, dloru, cum m'am esprimat în acea adunare de proprietari mari.

Nu am gasitu rea vointia nicairi, si dara ve întrebú, dloru, pentru ce acea góna facuta proprietarilor din Moldov'a?

Pentru ce sunt tratati proprietarii din Moldov'a cá nisce esplotatori de negri, pentru ce necontentiu proprietarii de dincolo de Milcovu sunt luati candu unulu candu altulu în tocmai cum se face cu acele capu de Turcu vapsitu negru, în care fia cine póte se traga cu pistolulu si cu carabin'a injuriei si a calomniei? (aplaude).

Am veduutu cá sau publicatu contracte de invoeli rele, asupritóre. Se póte se fia si astfelu de contracte; dara întrebú de candu esceptiunile devínu o regula, pe candu toti scimu cá esceptiunile confirma regul'a? De candu 10 sau 20 de asemeni contracte se potu generalisá în cátu se se dica cá proprietarii din Moldova sunt esplotatorii si su-grumatorii tieranilor?

Ei, dloru, trebuie se ve aducu aminte cá proprietarii cei mari din Moldov'a, în divanulu ad hoc, au luatú cei de ăntaiu cestiunea impropriatirii tieranilor în mánă.

S'a citatu chiaru nume proprii în privintia unoru tocmele facute peste Milcovu. Daca me veti întrebá pe mine cum le gasescu, eu ve voiu responde cá sunt rele, detestabile si ve voiu spune de unde provinu acele tocmele rele, ve voiu spune cine a fostu caus'a de s'au facutu astfelu. Dara óre numai în Moldov'a sunt asia?

Voci. Sunt si aci totu asia.

D. M. Cogalniceanu. Am cititu multe transactiuni; imi veneau cu invoeli, ori cu transactiuni redicate în prajina, în protiapu, cum se dice.

Am rugatu pe actualulu d. ministru de interne se bine-vóiésca a'mi deschide si mie archiv'a se iau din acele transactiuni pe cari le cunoscú, sub garantia celei mai formale discretiuni. M'am dusu astadi la ministru si mi s'a respunsu cá s'a cautatu si nu s'a gasitu nici un'a în tóta archiv'a ministeriului.

Cunoscú invoeli agricole unde, pe lângá munca ori dijma, notati bine cuventulu de ori, cá-ei asia dice legea, ori munca si dijma, s'a mai luatú ceea ce se numesce rusifetu. Si sciti dv. ce este rusifetu? Dupa ce se ia dela tieranu a 5-a parte, a 6-a, a 3-a, 2 din 5, si una dijma, apoi se mai cere tieranulu si pogóna de aretura si pogóna de secera, si pogóna de sapa, si dile de machina, si pe de asupra tuturor acestora i se mai cere se dea si maschiu de porcu (ilaritate, aplaude).

D. J. Jonescu (dela Bradu). Si pui de gaina.

(Va urmá.)

Sciri diverse.

— (Statu'a lui George Lazaru). La apelulu facutu de comitetulu provisoriu, apelu pe care ilu publicara septaman'a trecuta mai tóte diarele din capitala, unu însemnatu numeru de persóna din cele mai distinse respusera prin presentia lorú în intrunirea ce se tînu ieri în sal'a de dreptu a universitatii.

Scopulu acestei intruniri erá, precum se scie, alegerea unu comitetu definitivu, care se activevie radicarea statutei neuitatului George Lazaru. a acelui barbatu care pe cale sciificá, ne aduse aminte cá suntemu romani, într'o epoca cându numele romanu erá uitatu de negustorii si chiaru de boerimea tierii!

Siedinti'a se deschide la 2 1/2 p. m. sub presiedinti'a unuia din putinii contimporani ai lui George Lazaru, octogenariulu George Ioanide.

Deschidiendu-se discutiunea asupra constituirii comitetului definitivu, luara cuventulu pe rendu domnij gen. Chr. Tell, P. Cernatescu, Ananescu, Maniu, Petrescu Nicolae Ionescu, D. Laurianu, Atanasiade, Cratunescu, Robescu s. a.

Numerulu de 41 membri propusi de comitetulu provisoriu gasindu-se prea mare pentru comitetulu definitivu, adunarea propuse unu numeru mai restrinsu si proclama în unanimitate, pre lângá comitetulu provisoriu inca diece membri.

Ast-feliu, comitetulu definitivu pentru radicarea statuei lui George Lazaru, se compune din urmatórele 17 persóna.

Dni Christianu Tell, fostu ministru, G. A. Urechia, ministruulu culteloru si instructiei publice. Dumitru Bratianu, fostu ministru si ambasadoru. Cariagdi, fostu ministru actualu primariu alu capitalei. Aman Teodoru, pictoru. George Missailu, publicistu Nicolae Ionescu, fostu ministru, actualu deputatu. Petre Cernatescu, profesoru de istoria universalá la facultatea de litere din Bucuresti. Petre Gradisceanu, senatoru. A. Ananescu, delegatu din partea liceului St. Sava. Constantinu F. Robescu, del. liceului Mateiu Basarabu. St. Mihalescu, del. gimnasiului George Lazaru. I. Marescu, del. gimn. Mihaiu Bravulu. George O Garbea, del. gimn. Cantimir. Archimandritulu Ghenadie Enaceanu, del. Seminariului centralu. Dr. Negura, del. Seminariului Nifon. F. Crassanu del. scólei comerciale din Bucuresti.

Rare ori s'au veduutu ocaisiuni în cari sentimentulu de recunoscintia pentru marii barbati ai tierii se se manifeste cu atâtá caldura cá în intrunirea de ieri. Cuventarile tuturor si în parte cuventarea betranului generalu Tell a avutu acea putere magica d'a infatiosá cá o oglinda fisionomia romanismulu în epoca lui George Lazaru, de a transmite, cá unu telefonu perfectu, generatiunei actuale insusi graiulu dascalului Lazaru sfadeloru negustoriloru romani si greci, cuvintele sprinjitorului lui Lazaru, eforului de pe acea vreme Constantinu Balaceanu.

In numerulu viitoriu ne vomu incercá a da o schitia luata în fug'a creionulu a cuventarii dlui Tell. Recunoscintia tierii a disu: „Se inaltiamu figurele maretie ale capitaneloru nostri Mihaiu si Stefanu!“ Mihaiu este, Stefanu în curendu va fi. Totu ea a disu: „Susu figurile parintelui literaturii si parintelui scólei române!“

Heliade este, în curendu si Lazaru va fi!

(Binele publicu).

— („Agitatiune daco-romana în R.-Szt.-Mihaiu.“) Pana acu inca nu amu cetitu în foile patriotice ceva despre acésta tema, dar vomu ceti de siguru, inse cá lumea se scie ce e în cauza, o spunemú noi înainte, pe bas'a informatiuniloru positive, castigate dela o persóna angajata. Unu plugariu din San-Mihailu Romanu (lângá Timisiór'a) cu numele Josifu Voica are unu fiu în cutare orasiu din Romani'a, emigratu din acésta tíera. Tat'a scriindu fiulu epistola privata, i dice între altele: „Se-i trimitea fiulu vreo carte de cetitu, din Romani'a.“

Fiulu i trimite, pe lângá o epistola de interesu si contínuu familiaru, unu calendariu, intitulatu „Calendariulu Basmeloru“, si inca „o carte de povesti“, apoi si o mapa, titulata „Dacia sau Romani'a cu tierile vecine“. Tóte acestea sosescu la tata, în 18 ale cur. sub o legatura incrucisata, nu sub cuverta. Josifu Voica plugariulu plinu de bucuria cá au capetatu dela fetiorulu lui „carti de cetitu“ incepe a ceti „dar icon'a asta óre de ce tréba e?“ — credea elu despre mapa. O aretà dara la „dlu pop'a“ cá s'o védia densulu, éra la „dlu invetiatoriu“ aretà cartea de povesti, si i-o oferí s'o cetésca si densulu. Si ei le au cetitu si veduutu, dar — Daco-Romani'a inca nu s'a facutu, nici macaru revolutia în San-Mih. Rom. unde ómenii „rabda fôme d'a négra“ — inca nu s'a aprinsu. Ei, dar inalt'a stapanire are bunu politiai, si are si buna ingrijire, sau dóra chiaru frica (!?) de mantnerea pacii între „popórele indestulte si fericite din Ungari'a.“

Marti la 21 ale cur. nótea sosí în comuna notariulu dintr'o comuna Invecinata (Stolnitzky din Uftinu) si „in numele legii“ investigá pe bietulu Voica pana la piele, apoi pe popa. pe dascalu, si — puse man'a pe obiectele periculoése de agitatiune? — A luatú protocolu de investigare, a luatú map'a, si le a aster-nutu la pretura. Vomú vedea, óre ce miroznenii se voru nasce din ele. Destulu cá — nime se nu fia suprisu daca mane poimane se va ceti despre „agitatiuni si agenti daco-romani“ în Banatu cá-ci — motivu este suficientu!? (Luminatoriulu.)

— (O romancutia artista în Pis'a). În „Il Telefono“, diariu din Pis'a dlu Gil scriindu despre serata musicala ce s'a tinutu câte-va dile în urma în cas'a distinsulu profesorulu Vittorio Castrucci, dupa ce vorbesce anume de fia-care din concertanti, tineri si tinere, cari au luatú parte la acésta serata familiara, citédia unu nume, care ne interesédia d'aprópe fiindu purtatú de un'a din dragutiile romance din Bucuresti, d-siór'a Didiu'a Canteliiu, care se afla de cátu-va timpú în Pis'a mam'a si cu fratii sei.

Éta rendurile ce i le consacra dlu Gil:

„Improptulu de Chopin si un'a din cele mai frumoése compositiuni ale lui Mendelssohn gasira în d-siór'a Panteliiu unu interpretu corectú, fórte exactu si de unu gustu escelentu. Numai cine cunósce cátu de dificila este esecutarea muziceii classice în stilulu italianu atátu de variatu, va potea întielege bine meritulu acestei copile tinere, dara care este dejá o esperta musicanta.“

Se nu uitamú cá d-siór'a Panteliiu, o tinera de mai putinu de 15 ani, este un'a din elevele conservatoriului romanu în care sub conducerea exellentulu profesorulu dlu Reit, a trecutú dejá patru ani de studiu.

Frumósa prin darulu naturei, prin art'a cu care a inzestrat'o studiulu necontentiu, d-siór'a Panteliiu are de siguru o stralucitóre perspectiva în viitoriu din partene i-o dorimú din tóta ănim'a.

— (Atentatu contra unui tablou). Unu atentatu contra unui acuarelu a provoecatú la Paris o sensatiune generala.

Alexandre Dumas dobandi-se dela cunoscutulu acuarelistu Jaquet unu tablou pe care ilu vendú mai în urma. Jaquet vediu aci o ofensa, si spre a-si resbuná espuse, unu altu tablou în acuarelu reprezentandu unu jidanu negustoriu din Bagdad, în care fia-cine recunoscea portretulu lui Dumas. Tótu silintiele de a înduplecá pe Jaquet se ia tabloulu inapoi fura zadarnice. Atanci ginerele lui Dumas, Lippmann, care insusi e jidanu, se duse la espositiune si apropiandu-se de tablou sparge giamulu cu bastonulu, stricandu tabloulu la vre-o trei locuri.

Supraveghietorii voira se arestedie pe Lippmann, dar se multiamira cu cart'a lui de visita si cu dresarea unui procesu-verbalu asupra imprejurarii.

Limb'a romanésca si cea latinésca.

Dn. dr. Grigorie Silasi, profesorulu de limb'a si literatur'a romana la universitatea din Clusiu, vediu cu curenulu actuale din Romani'a pornitu cu persecutarea romaniloru ardeleni, totu odata si asupr'a limbei latine, în Nrii 3 si 4 ai diariului beletristicu si literariu „Famili'a“ publicá unu studiu intitulatu: „Se latinisamú ori ba?“ Dn. profesorulu Silasi este cunoscutu aici la noi, din-cóce de munti, cá cultivatoriulu celu mai seriosu alu limbei romanesci dintre toti contimporanii sei din generatiunea ce se afla între 30 si 50 de ani; studiele sale filologice publicate de dsa în anii din urma, sunt martore la ceea ce afirmamú acilea. Cu acést'a ocaisiune dn. Silasi pune sub ochii corcitoriloru limbei romanesci argumente mai multu practice de cátu teoretice, din cele mai tari, spre a convinge pe adversari, cá ori-cátu s'aru sbuciumá si svercolí, nici cei mai fanatici vrasmasi ai limbei latine, fara ajutorulu acesteia, sau adeca fara a'i spoliá neincetatu dictionariulu latinescu, nu sunt în stare nici se vorbéasca, nici se scrie ceva de dómne-ajuta în limb'a romanésca.

Tesea pusa de dn. Silasi e demonstrata pana la evidéntia, inse numai pentru aceia cari cauta si voru se afle adevérule.

În ce modu se cauta adevérule în Romani'a, în sfer'a filologiei si a limbisticeii, ne spunu si arata la diverse ocaisiuni diarele din Romani'a, atátu politice, cátu si nepolitice. Si fiindu-cá acelea diarie dincóce de Carpati se cetescu mai totu asia de puçinu cá si ale nóstre dincolo, noi din sute de modelle vomú face locu acilea numai la câteva, pentru-cá se se afle si la noi, cá atátu anarchistii în ortografia, cátu si slavistii în limba preste totu au inceputu se'si dea unii la altii în capu. Regretamú fórte cá nu avemú spatiu de 20—30 cóle numai pentru a reproduce cátu mai multe estravagantie si absurditati, care ne intimpina din tóte partile, dara lectoriu cu judecata justa, se potú orientá si numai din urmatóriele specimine, la care apoi va urmá ceva comentariu.

Aflamú în „Poporulu“ din 30 Dec. an. tr.:

Amiculu, care ne scrie mai la vale este o vechia cunoscintia a jurnalului „Poporulu“, o cunoscintia chiaru dela fundarea acestei foi în Bucuresti la 1871, si care s'a însemnatu mai cu deosebire prin idea ce a emisú în jurnalulu nostru la 1875, de a se pune taxe comunali pe firmele straine, cá singuru mijlocu d'a le combate si a le goní dintr'o capitala a unei natiuni, a carei limba cauta se predomine mai cu séma exterioramente, spre a dá fia-carui trecatoriu pe aci tonulu stapanului acestui pamentu.

Avut'amú multiamirea se vedemu adoptata idea acést'a de cátra autoritatea comunala, si din minutulu cându s'a pusu tacse pe firmele în limba straina, ele au disparutu cá prin incantare, în cátu abia se mai intalnesce, pe ici pe colea, câte o firma în limba straina, la unele gasirii cu prea mari pretentiuni, dara póte cu marfa destulu de falsa.

Orasiulu principalu alu tierii a scapatu dara de acea stampila a strainismulu si au luatú aspectulu nationalu; lucru negresitu multu mai potrivitu cu gradulu de desvoltare a orasiului, cá-ci limb'a francesa pe tablele pravaieloru însemnandu civilizatia européna, contrasta într'unu modu fórte ciudatu cu noroiulu de pe strade si trotoare, care infaciédia orientulu celu plinu de murdaria si neregulatu.

Astadi limb'a este preocuparea amicului nostru si sarcin'a ce si-o ia de a aperiá contr'a bucheriloru academisti, cari au estropiat'o prin regule gramaticali demne de scól'a repausatului dascalu Caracangea, în vreme ce de alta parte au alesu

de preferință termini străini, introducându-i cu sfortia în locul terminilor latini deja adoptați; sarcin'ă acest'ă ce si-a luat-o amicul nostru competent îi face onore, ă nouă adencă bucuria.

Deschidemu dăra cu placere colonele năstre scrișoriloru sale, ăra încătu pentru observati'ă ce o face asupr'ă scrierei titlului nostru, noi recunoșcându-i dreptătea, promitemu a ne folosi de prim'ă ocașiune d'ă o corectă. D'o-camdata întielege credemu cā, fără a necunōșce regulile ce pune în ainte amicul nostru, l'amu scrișu într'adinsu ast-feliu spre a-lu vulgarisă.

Domnule Redactoru!

Sunt acum cāti-va ani cāndu sub rubric'ă „Scrișori din Bucureșci” dāmu cetitoriloru gazetei d-tate diferite articole, unde tractāmu pe lānga obiectele politice, si de pura literatura, mai cu sēma sub acēsta forma, cā-ci, după cāte sciti, eu unulu urescu politic'ă si mai cu sēma politic'ă militanta.

De cāndu scriāmu în gazet'ă d-tale, dicu, sub form'ă de mai susu, sunt ani d'atunci! „Poporulu” a încetatu, si astadi, reaparutu, imi face mie personalu mare placere cā-ci prin trinsulu, cā bunu amicu ce-mi este, me potu reproduce în ceea ce credu cā ar interessă pe publiculu cetitoriu precum ilu interessă de alta data.

„Poporulu” traiesce, si prin urmare imi dicu, cā si eu unulu potu fi cetitu de densulu.

Dar de unde se incepu scrișorile mele si cum se le sfersiescu spre a le face interesante si cā ast-feliu se pōta fi cetite delă unu capetu la altulu?

Intrebărea acēsta me cam frementa si trebue se-ti spunu, dle redactoru, cu greu imi vine de a-ti dice cā de asta-data iti tramitu o scrisōre, care se merite de a fi cetita cu placere de cetitorii d-tale obicinuti, mai cu sēma cāndu me gandescu cā publicărea ei chiaru pōte se fia refusata.

Si pentru-ce imi dicu acēst'ă?

Pentru-cā adī voiu se viu de a tractă subiecte de pura literatura, ba ce este mai multu, voiu se me presintu înainte cetitoriloru d-vōștra întocmai cā academistii nostri, se me acatiu de ale limbei, se aratu cā cei ce au o pēna în mână, cari cā poēti facu versuri, cari cā prosatori scriu bucati de teatru, romane si alte opere, sunt lipsiti de art'ă de a scrie, sunt în ignorantiă de ale limbei în care scriu, si după cum sciti, domnule redactoru :

Sans la langue en un mot l'auteur le plus divin Est toujours, quoiqu'il fasse, un méchant écrivain.

Cā eu condusu de preceptulu marelui criticu francesu sunt în contra tuturoru acelor'ă care întrebuintiēdia în limba termini gresiti, cā vorbele straine, pentru departărea cārōr'ă ne amu luptatu, dăca nu mai multu, o jumetate de secolu, reu se mai întrebuintiēdia adī, si cā acei cari cā jurnalisti facu si densii literatura, dăca nu curata, dăra politica, reu facu de le mai întrebuintiēdia.

Ca se incepu prim'ă mea scrișōre, ăta-me cā me acatiu chiaru de titlulu jurnalului d-tale si dicu cā reu întrebuintiati terminulu de Poporulu

Dicēndu Poporulu faceti se se perpetue, d-le redactoru, o erōre comissa de unii din scriitorii nostri la introducerea acestui cuventu în limba spre a înlatură cuventulu slavonu Norod. Densii luandu d.e. vorb'ă toporu, se vede, au formatu si pe aceea de poporu, fără sciirea lui D-dieu inse, cāci acēsta vorba fiindu luata din cea latina populus, l din radecina nu pōte suferi nici o alterare, remāindu totu l cā în spectaculum, spectacolu, ăra nu spectacoru speculum si altele. Cum dicu, reu s'ă primitu vorb'ă poporu si nu populu, mai cu sēma cā la italiēni exista populo, la francesi peuple. Lucru ciudatu, dle redactoru, avendu vorb'ă poporu, cum facemu se dicemu populatiune, populare? . . . Spre a fi consecuenti ar trebui se primimu a dice poporatiune, poporare. Apoi frumosu e, logic e se întrebuintiamu acestu terminu, după cum unii se silesco la acēst'ă spre a fi numai consecuenti? Nu vedeti d-vōștra cā luandu de norma unu terminu gresitu formam si pe cei-lalti derivati dintr'ensulu totu în tr'unu modu gresitu? Si pentru-ce acēst'ă?

Pentru a potē rimă poporu cu toporu; de a mai inavuti adeca versificatiunea romana înca cu o vorba în oru si prin acēsta de a înlesni poetiloru nostri înca o rima, cā-ci eu unulu, nu prea vedu utilitatea de a schimonosi astă vorba si din buna sanetōsa ce este a o face se n'ăiba hal!

ba ce este mai multu a o batjocori într'atutu, în cātu se o punemu în famili'ă vorbeloru cā toporu s. a.

A dice poporu în locu de populu este a ride de biat'ă natiune, care dens'ă e popolulu si în imparitalitatea d-tale, dle redactoru, credu cā veti conveni cu mine cā toti acei cari ilu întrebuintiēdia ast-feliu nu serva interessele popolului, ci ilu batjocura.

Acēst'ă mi-aduce a-minte de ceea ce se petrece în alte timpuri, cāndu popolulu se numiā norodu, si cāndu multi staruiā se remāie acestu terminu în limba spre alu numi cāndu le venea bine nerodu. Bataia de jocu atunci cāndu popolulu se numiā norodu, bataia de jocu adī, cāndu elu se numesce poporu!

Credu, dle redactoru, cā dicēndu acēst'ă, d-v. n'o se-mi atribuiti intentiunea de a-mi îndreptă severitatea asupra-ve. Cā unulu ce ve cunoscū îndestulu, care cā si mine nu impartasiti de cātu principiile maistriloru nostri, cele ce diseiu le dirigediu nu în contra-ve, ci contra unei sisteme gresite la care, sciū, nu luati parte. Prin urmare sunt liniseditu de acēst'ă.

Scopulu meu fuse numai de a incepe, cum am disu, seri'ă mea de scrișori si, pāna un'ă alt'ă, imi veni în gāndu decadenti'ă în care se affa adī la noi limb'ă fără de care nu esista literatura, si cā se puu în evidentiă acēst'ă fuseiu silitu se incepu prin cele de mai susu.

Ceea-ce am disu despre poporu voiu dice si despre alte monstruositati întrebuintiate de unii din scriitorii nostri, care n'au altu scopu de cātu de a ne corrumpe limb'ă, si de a ne face se retrogradamū cu o jumetate de secolu în progressulu ce am facutu. Pe cāndu alta-data scriitorii însemnati, cā Heliade, Boliacu, Negruzzi si alții se siliau de a ne purifică limb'ă, cā se potemu produce opere cu adeveratu originale, adī scriitorii de altmentrelea de o încontestabili valōre, vedu cu machnire cā se silesco de a ne departă delă unu progresu facutu cu multe sacrificii pe terenulu literariu, gratia caruina numai am progresatu politicesce, facēndu-ne cunoscuti strainiloru cā suntemu o natiune prin limb'ă nōștra, pe datinele strabune.

Ceea ce vedu cā se petrece adī pe terenulu literariu, me ingrijesce fōrte multu, dle redactoru. Din sistema unii din scriitorii voru a ne corrumpe ăra limb'ă, si prin acēst'ă a ne face se în doimu chiaru de originea nōștra. Cei delă nou'ă directiune, a cārōru scōla se întinde din di în di, din causa cā se lasa necombatuta, n'au altu scopu de cātu acēst'ă. Curentulu acestor'ă se agita de cāti-va ani, elu au inceputu se isi atingă scopulu. Poēti, publicisti, pāna chiaru si cei din academia nu vedemu urmandu de cātu acestu curentu ce din ce în ce devine mai impetuosu. Nu va trece multu si elu va lasă în urma-i ruine ale unui progresu ce amaru vomu regretă!

Trebue a luptă dăra spre a potea tinē peptu acestui curentu ce aduce cu sine distructi'ă; a ne pune toti tōte silintiele de a-lu impedecă în mersu-i a face celu puçinu ceea ce au facutu cei dinaintea nōștra cu 50 si 60 de ani în urma.

Propuindu-mi a ve dā seri'ă mea de articole prin scrișorile ce ve voiu tramite, ve anuntiu, dle redactoru, cā lupt'ă ce voiu portă va fi numai în scopulu acesta.

Voiu se combatu nu pe pseudopoliticii nostri, — acēst'ă o lasu penei d-vōștre, destulu de abile, — ci pe cei ce vinu în numele unei scōle literare care se impune nepedepsitu nōuelorū nōștre generatiuni.

De aceea ve ceru dle redactoru, ospitalitatea jurnalului d-vōștra si ve rogu a primī cu acēsta ocașiune expressiunea celei mai distinse consideratii. Angelly.

(Va urmă.)

Preturiile cerealeloru
si altorū obiecte de trāiu au fostu la
28 Februariu st. n. în Sibiu:

Grān, după cūalitati	1 hectolitru fl.	8 20—9.—
Grān, amestecat	1 „	7 —7 80
Secara	1 „	5 —5 20
Papusioiu	1 „	4.70—5 10
Ordiu	1 „	4.40—4.80
Ovesu	1 „	2 70—3 60
Cartofi	1 „	2.50—3 10
Mazare	1 „	10.—11.—
Linte	1 „	12.—14.—
Fasole	1 „	6.50—7 50
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	35.—37.—
Untura (unsōre topita)	50 „	34—35
Carne de vita	1 „	46—45
Oua 10 de	„	—28

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a
in 2 Martiu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru unguresca	119 20	119 10
I emisiune de oblig. de statu delă drumulu de feru orientalu ung.	91.30	91 25
II emisiune de oblig. de statu delă drumulu de feru orient. ung.	109 75	109 80
Oblig. de statu delă 1876 de ale drumulu de feru orient. ung.	97. —	96 75
Împrumutulu drumuriloru de feru ung.	134.25	133 70
Obligatiuni ung. de rescumperărea pământulu	99 50	99 25
Obligatiuni ung. cu clausul'ă de sortiē	99. —	98 50
Obligatiuni urbariale temesiāne	98 75	98 75
Obligatiuni urb. temesiāne cu clausul'ă de sortiē	98 —	97 75
Obligatiuni urbariale transilvane	100 —	99 75
Obligatiuni urbariale croato-slavone	99.50	—
Obligatiuni ung. de rescumperărea diecimiei de vinu	97 35	97 75
Datoriē de statu austriāca în chartie	77.75	77.15
Datoriē de statu în argintu	78 30	78.—
Rent'a de auru austriāca	93 90	94.—
Sorti de statu delă 1860	132.—	132.—
Actiuni de banca austro-ung.	842.—	844.—
Actiuni de banca de creditu ung.	344.—	345.—
Actiuni de creditu aust.	348.40	348 50
Scrișuri fenciari ale institutulu „Albin'a” delă Sibiu	—	99 20
Galbiu imper.	5 60	5 59
Napoleonorulu	9 42 1/2	9 41
100 marce nemtiesci	58 25	58 10

Requisite de învēțământu.

Aparatul metricū, 12 obiecte cu esplicărea lor 4 50
Atlas de istoria naturală cu 250 figure colorate 1 75
Globurī terestre de 21 cm. în diametrū:

Nr. I adjustatū cu meridian și compas cu pedestalū fin de lemn	13.—
„ II adjustatū cu jumetate meridian și cu pedestal de metal	10 50
„ III totū acesta fără meridian	8 40
„ IV adjustatū cu jumetate meridian și pedestal de lemn	7 40
„ V fără meridian și cu pedest. de lemn	5 60

Globurile Nr. II și III sunt de a recomēda, aceste pentru greutate pedestalulu nu se restōrnă, și sunt frumōșe și tari.
Pachetărea se face într'o laditiă de lemn, pentru care se scototesce separatu 80 cr. pentru unu globulū.
Map'ă Europei, tradusă de J. M. Moldovanu, 140 cm. lată și 120 cm. înaltă, pe pānșă, în mapă 5 50
Map'ă Semigloburile seu cart'ă globulu pământescū, 131 cm. lată și 110 cm. înaltă, pe pānșă, în mapă 4 50
Map'ă tieriloru tienetorie de corōna Ungariei pentru scōlele poporale de Eugēnie Bordeaux, 158 cm. lată 111 cm. înaltă, pe pānșă în mapă, necoloratā 5.—, coloratā 6.—
Mașinā de comut cu globulețe albe si negre pe drotū 3.20
Optzeci modele de desēm 1.—

Carti pentru scōlele poporale.

Andrescu E., Fisica experimentală ilustratā	bros. —15
Boiu Z., Elemente de geografia	—30
„ „ „ istori'ă naturē si fisica	—30
„ „ „ patriotici si universali	—30
Catechismu pentru scōlele popor. gr. cat.	leg. —40
„ „ „ gr. or. de M. Toma	—30
Chirila E., Fisica pentru scōlele popor.	—30
Dogariu Dariu, Aritmetica. Partea I si 2 cāte	bros. —25
„ 3	—35
„ 4	—45
Geografia pentru scōlele poporale. Cursu I	leg. —20
Istoria Ungariei pentru scōlele poporali	—20
Messiotā I. G. Dr., Geogr. si Ist. după Pütz. Vol. I. ev. vech.	bros. 2 25
„ II. „ mediū	1 50
„ III. „ modern	1 75
Munteanu-Solomonu, Elementariu	leg. —20
Munteanu G. J., Carte de lectură romāna. Partea I. si II	bros. —50
„ „ „ III „ IV	—50
„ Gramatica romāna pentru clase gimn. part. form.	—80
„ sintact.	1 10
Nănianu B., Cosmographia	—55
„ Elemente de istori'ă naturală. Partea I. Zoologia	1.—
„ II. Botanica	—75
„ III. Mineralogia	—75
„ Elemente de fisica experimentală	1 75
Petri B., Sistemulu metricu. Manualu pentru invetiatoriu	—30
„ invetiaci	leg. —20
Popescu J., Antia carte de lectură	—25
„ A dōua carte de lectură	—70
„ Computulu în scōla popor., manualu pentru invetiati	bros. 1 10
Popu G., Istoria biblica pentru scōlele poporali	—25

Se affa de vendiāre la librari'ă romāna
W. KRAFFT in Sibiu

CASSE
sigure în contra foculu si spargerei
la
P. Nendvich
in Sibiu.

(74)

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**